

SLOVENE

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 25.—
 za pol leta K 13.—
 za četrt K 6.50
 za en mesec K 2.20
 za hemótijsko celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V upravljalstvu:
 Za celo leto naprej . . . K 22.40
 za pol leta K 11.20
 za četrt K 5.60
 za en mesec K 1.90
 Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posredovanje št. 10 v.

Inserati:
 Enostolna petstvarica (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat 13 v
 za trikrat 10 v
 za več kot trikrat . . . 9 v

V reklamnih noticah stane enostolna garmondvrsna 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
 vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravljalstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
 Sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
 Upravljalškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Liberalci in Nemci se pri-
tožujejo o „nasilstvu“.

Liberalci in Nemci imajo proti S. L. S. v deželni zboru kranjskem jako prozorno taktiko. Vsak reformni zakon v ljudskem smislu jim je trn v peti in vse poskušajo, da bi preprečili sklepanje o takih zakonih, če so sklenjeni, pa da preprečijo Najvišjo sankcijo. To se je kaj jasno pokazalo pri včerajšnji seji, in danes odmeva tevtonski krik že po nemškem časopisju, ki strašno tar- na, kako nasilje dela S. L. S. »zatira- nim« nemškimi veleposestnikom v de- želni zboru.

Veliki klicar te »entente cordiale« v deželni zboru pa je bil dr. Triller. K zakonskemu predlogu o oprosti- tvu osebne dohodnine od doklad je sta- vil poročevalec dr. Lampe dodatni predlog, s katerim se pooblasti deželni odbor, da sme na besedilu zakonov iz- vršiti take stilistične izpremembe, ki jih smatra vlada iz legistično-tehnič- nih razlogov kot potrebne za Najvišjo sankcijo, seveda samo take nebištvene izpremembe, ki nikakor ne izpreminja- jo smisla besedila.

Tako pooblastilo dajejo tudi drugi deželni zbori deželni odborom, ka- dar sklenejo kak zakon, kajti v dežel- nem zboru ni tistega miru in časa, ki je potreben, da se tudi v stilističnem oziru vse tako opili, da je v tehničnem oziru brez hibe. Preden se predloži zakon ce- sarju v podpis, juristi v raznih mini- strstvih vsako besedo pretehtajo, in če kateri najde, da manjka kod pika na i, pa bi moral zakon nazaj čakati prihod- njega deželnega zbora, da se s sloves- nim novim zakonom tista pika na i pri- tisne. S tem bi se le uveljavljenje skle- njene postave po nerodnosti zavlače- valo, in zato dobi po vsaki sklenjeni večji postavi deželni odbor pravico, da z vlado take nebištvene podrobnosti uredi. Tudi kranjski deželni zbor je v zadnjem zasedanju dal tako poobla- stilo deželni odboru glede banč- nega statuta, proti čemur tedaj nihče ni vedel nič stvarnega ugovarjati.

Zdaj je pa vsled dr. Lampetovega predloga vse nemško časopisje po- koncu. Konjsko kopito so pa gospodje prezkodaj pokazali. Graški listi nam- reč na podlagi tega zahtevajo, da naj vlada sploh zakonom, od kranjskega deželnega zbora sklenjenim, odreče

sankcijo. Še več: Iz tega izvajajo celo, da vsled te »nasilnosti« S. L. S. tudi na Dunaju ni »regierungsfähig«.

Gospodje so se predaleč zaleteli. Stvar se je izvršila v deželni zboru popolnoma pravilno. Sklep je veljaven in se ne dá nikakor omajati.

Dr. Lampe je stavil ta predlog kot dodatni predlog k predlogu deželnega odbora. To sme referent vsekako storiti. Če ni ugovora, dá deželni glavar tak predlog na glasovanje. Nemški listi hočejo zdaj stvar tako zaviti, kot da je dr. Lampe hotel zbornico prekaniti in da je »preloputnil« manjšino tako, da ni vedela, za kaj se gre. To pa ni res. Dr. Lampe je natančno utemeljil in ob- razložil svoj predlog in ga je potem po- časi in s povdarkom prečital. V zbor- nici je bilo toliko mirno, da je vsak po- slanec moral vsako besedo razumeti.

Dokaz, da je to res in da so res vsi razumeli, je to, da je dr. Triller za- hteval ločeno glasovanje o predl. deželnega odbora in o dodatnem pred- logu dr. Lampeta. Temu je deželni gla- var ugodil in glasovalo se je tako, ka- kor je dr. Triller zahteval.

Poslanci so glasovali »za« in »proti« in deželni glavar je v popolnem miru konstatiral večino za dr. Lampe- tov predlog.

Po tajni seji pa je dr. Triller postal drugega mnenja in je protestiral. Ta- krat je bil v razpravi že nujni predlog poslanca Hladnika in dr. Triller sploh besede ni imel in dr. Lampetov predlog je bil že davno sprejet. Dr. Triller je protestiral torej proti glasovanju, ki ga je sam predlagal!

Gospodje od liberalno-nemške manjšine bi pač dobro storili, če bi prej premislili, preden s takimi očitki pri- dejo proti S. L. S., ki se strogo drži pa- rlamentarnih načel in poslovnika in ki je trdno odločena, da svoj program tudi izvede.

Klici na pomoč v nemškem časopisju pa tudi ne bodo preprečili končne sankcije postav, ki jih ogromna večina našega prebivalstva zahteva.

Kranjski deželni zbor.

Ljubljana, 28. dec. 1909.

Deželni poslanci S. L. S. so se zbrali danes popoldne ob 3. uri h klu- bovi seji, da se pogovore o vseh važnih podrobnostih glede na decembrsko in na januarsko zasedanje. Klub kranj- skih deželnih poslancev S. L. S. je zbo- roval pred in po zbornični seji. Zborni-

čna seja sama, XVII. v tem zasedanju, ni bila sicer dolga, a kljub temu se je rešilo vse v najlepšem redu, kar je ob- segal dnevni red. Rešil se je začasni proračun, sklenila se je postava, ki do- loča, da se oprošča osebna dohodnina od doklad. Sklenilo se je tudi, da sme deželni odbor v sporazumu z vlado sti- listično popraviti sklenjene postavne, proračun deželnega zaklada za leto 1910. se je nakazal odseku. Deželni zbor je tudi pritril nujnosti predloga, ki so ga vložili poslanci vinorodnih krajev naše stranke po klubovem skle- pu v namen, da protestirajo proti na- meravanemu davku na vino. V klubu je stavil dotični predlog načelnik naše stranke posl. dr. Ivan Šusteršič, pred- logovo utemeljevanje je naročil klub poslancev S. L. S. poslancu Hladniku.

XVII. seja deželnega zbora
kranjskega.

Deželni glavar dvorni svetnik pl. Šuklje otvori sejo. Po jesenskem za- sedanju sprejetem novem deželnozbo- rskem poslovniku vodijo zapisnik po- slancev, na katerem se vsak poslanec podpiše v dokaz navzočnosti. Glavar določi za časna zapisnikarja poslan- ca E. Jarca in barona Borna.

Volitev zapisnikarjev.

Vsaka kurija voli enega zapisni- karja. Izvolijo se iz kurije veleposestva poslanec Born, iz mestne kurije poslan- ec dr. Novak, iz kmečke poslanec Demšar in iz splošne poslanec dr. Za- jec. Po volitvi določi glavar, da vodita zapisnik današnje seje posl. baron Born in Demšar.

Volitev štirih rediteljev.

Vsaka kurija voli enega reditelja. Reditelji so: iz veleposestniške kurije posl. baron Apfaltern, iz mestne posl. Pirc, iz kmečke posl. Mandelj in iz splošne posl. dr. Pegan.

Oproščenje osebne dohodnine od
doklad

(Poroča deželni odbornik
dr. E. Lampe.)

Na predlog poslanca dr. Šusteršiča se sklene, da se reši zadeva takoj brez da se odkaze odseku. Predlagatelj dr. E. Lampe izvaja:

Postava, ki se tiče oprostitve oseb- ne dohodnine od doklad, mora biti re- šena še pred Novim letom. Imamo sicer

že postavbo, da se osebna dohodnina oprošča doklad, a ta postava velja sa- mo do leta 1909., zato se mora sedaj sklepati o letu 1910. in sledečih.

V vladnem utemeljevanju se kaže neko posebno nežno nagnjenje finan- čnega ministra do osebne dohodnine, ko naglaša, da se mora osebna dohod- nina še »moralno utrditi«. Zdi se mu, da davčna moralna slojev, ki plačujejo osebno dohodnino, še ni toliko solidna, da bi mogla prenesti tudi doklade. Noče se spuščati v razloge, ki vodijo pri tem državno vlado, razmotirati hoče le, ali je ta postava za deželo ko- ristna ali ne. Iz številke je razvidno, da napravimo dobro kupčijo.

10 % deželna doklada na osebno dohodnino — največ, kar bi se moglo skleniti, — bi znašalo 58.900 K. V tem slučaju pa bi izgubili preodkaz iz državne blagajne deželnemu zakladu v znesku 202.000 K iz osebnih davkov in kranjski davkoplačevalci bi izgubili dobroto odpušta pri realnih davkih, k- znaša pri zemljarini 15 %, pri hišnem davku 12.5 %, skupaj okroglo 300.000 kron. Če sprejme zbornica od vlade predlagano oprostitve, se odpove pra- vici na naslov osebne dohodnine od kranjskih davkoplačevalcev dobiti pri- meroma malenkosten znesek zato, če pridobi deželi od države pol milijona kron.

Po novi vladni predlogi v držav- nem zboru bodo predkazi kranjski de- želi iz državne blagajne (žganje in osebni davki) znašali 1.140.000 K za le- to 1910., za leto 1911. pa 2.054.000 K ter bodo od leta do leta rasli.

Predlaga, naj zbornica pritril sle- dečemu zakonskemu predlogu:

»Veljava zakona z dne 24. junija 1898, dež. zak. št. 33, s katerim se dolo- čuje, da je osebna dohodnina, ki je bila uvedena z državnim zakonom z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, opro- ščena od vseh pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrženih doklad, se podaljša do vštetea l. 1917., v kolikor v tem času: 1. preodkaz, ki po členih V do XII zakona z dne 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 pripada deželni za- kladam, dalje traja ali se nadomesti s drugačnimi letnimi doplačili iz držav- nih novcev, ki ne zaostanejo za pred- kazom iz leta 1908., in 2. popusti na realnih davkih v smislu členov V do XII zakona z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, dalje trajajo ali se nado- mestijo z dokončno določitvijo izmeri realnih davkov v smislu člena XII na

LISTEK.

Anton Medved: Kacijanar.

(Konec.)

Vprašati se pa moramo, kako je mogoče, da nosi Kacijanar tako da- lekosežne ideje? Prvi vzrok je Kacija- narjevo prepričanje in njegova časti- hlepnost, drugi podpora grofice Sala- manke. Ta dama, kot Španjolka do skrajnosti častihlepna, mu dá vse svoje ogromno premoženje na razpolago: »Blagajna moja vam je kot doslej od- prta —« (12)

Salamankina želja je, da postane s Kacijanarjem slavna tudi sama. Zato podžiga Kacijanarja.

»Ozrite se na vrsto slavnih mož, ki so premagali ovire večje, ki so dosegli bajne svoje cilje z nič večjim dahom, kakor v vas žari —« (71)

Le preveč umevno je, da take be- vede podžgo Kacijanarjevo samoljubje; vendar se mi zdi ta motiv obojne časti- hlepnosti preslab; naj bi vplel Medved ljubezen Kacijanarja do Salamanke, ali obratno. Potem bi se nam zdela ta demonska ženska veliko bolj verjetna in Kacijanarjevo ravnanje še vse bolj

naravno. Saj bi pesnik to brez sile la- hko napravil. Morda pozneje kdaj to še popravi.

Ker je imel Salamankino premože- nje na razpolago, si je lahko držal vo- jake in lahko kluboval Ferdinandu —

Kacijanar je dobro vedel, da mora najbolj zanesljivega svojega zaveznika trdno prikleniti zase; zato je obljubil Fr. Ivanu Zrinskemu svojo hčer Sho- lasto za ženo. A Sholasta ljubi Eytzinga. Kacijanar ni vpraševal dosti, je li hči zadovoljna z zetom, ki ji ga je svojevoljno izbral. Kacijanar zasleduje svoj interes in zato ne mara o Eytzingu ničesar slišati. Sholasta bojuje silen boj. Pokori se očetu, dasi ji krvavi srce. Samo ker ljubi svojega očeta, hoče postati Ivanova, ki mu pravi:

»Mojega očeta,
z ljubeznijo veliko ste sprejeli,
sprejeli zdaj, ko ga je kralj zavrge!« (28)

A ko izve Ivan, da ljubi Sholasta njega samo vsled pritiska, se ji od- tegne, s tem se odtegne tudi Kacija- narju. Tako je izgubil Kacijanar zad- njega prijatelja.

Eliza, Kacijanarjeva žena, pa pod- pira Sholastino ljubezen do Eytzinga, ker ve, da je silno vpliven na dvoru. Ona upa, da bo Eytzing preprosil Fer- dinanda za Kacijanarja. A ponosni Ka-

cijanar ne mara tega ponižanja in zato ne mara Eytzinga za zeta. Kalkul Eli- zin, da bo Eytzing Kacijanarjev pri- prošnjik, je izvrstno porabljen za ka- rakterizacijo ženske praktičnosti. Njen argument:

»Besedo vplivno lahko govori na dvoru zate« (45), je praktičen, in prak- tične so ženske izvečine.

Tako povzroči ta postranski Sho- lasta-Eytzing-Ivan konflikt Kacijanar- jeve padec. V tem oziru zapleto Kacija- narja tuje, zunanje spletke; eksterni zapletljaji provzročijo Kacijanarjev pa- dec.

Temu enak, tudi postranski zaplet- ljaj in vzrok padca glavnega junaka je drugi paralelni, postranski konflikt med Kacijanarjem in Nikolo Zrinj- skim.

Nikola Zrinjski je tipičen nositelj intrigantnega resonerja klasične dra- me. Od vsega početka je napram Kacija- narju neodkrit in nezaupljiv. Njegovi izreki, kakor:

»Paziva in oprezno danes govoriva!« (str. 13) ali
»Zarote bodem kmalu sit do grla,
če meni bode v škodo, drugim pa v hasen.«

(Str. 41) ali
»Po svoje naj o meni sodi svet,
vrstnikom v srci bodem naj proklet,

za brata lastni brat me ne spoznaj —!« (str. 126) kažejo na njegov podli značaj. In v boju s takim človekom pade Kaci- janar, ki sodi o Nikolaju Zrinjskem sam:

»Ta Zrinjski je samo napol pri nas — Previdno zlasti on se dela loti!«

(Str. 42.) Dasi ve, kaj ima pričakovati od Nikole, vendar upa, da ni Nikolaj tako brezmejno slab človek! Ne poslu- ša Töröka, ki ga svari:

»Pomisli, da sta Zrinjska dva, — le čuj —

dva. — Nikolaj in Ivan! — Dobro pomin!

(Str. 91.) On upa, da dva brata ne mo- reta biti tako brezmejno različna! Zato poizkusi govoriti in delati z njim, kot z možem. In morda bi to kljub vsemu še šlo, da ni posegla vmes ženska, Ka- tarina, sestra Frankopanova, ki sovra- ži Kacijanarja in ljubi Nikola. Poleg sovraštva Katarininega do Kacijanarja je še silno egoistična. Za grad Kosta- njico se ji gre, ki ga je Zrinjski odsto- pil Kacijanarju. A Katarina hoče go- spodariti tudi na tem gradu. Zato se odloči Nikola končno proti Kacijanarju za Katarino. Značaji njegove vrste se ne menijo zato, če jim vrže Kacijanar v obraz;

vedenega zakona. V zadnjem primeru pa je vendar za podlago vsem pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrženim dokladam vzeti znesek, ki državni davčni predpis presega v ti- stem razmerju, v katerem bo končna izmera realnih davkov proti njih seda- nji izmeri zmanjšana. — Mojemu mini- stru za notranje stvari in mojemu mi- nistru za finance je naročeno izvršiti ta zakon.

Nadalje izvaja poročevalec, da se pokaže včasih potreba, ko se sklenjeni zakoni predlože v Najvišje potrjenje, stilistično izpremeniti besedilo po zbornici odobrenih postav. Tako po- oblastilo dajejo deželni zbori splošno deželnim odborom. Predlaga zato: De- želni odbor se pooblašča, naj pred iz- poslovanjem sankcije za postav, ki so se sklenile v tem zasedanju, bodisi na lastno iniciativo, bodisi po želji vlade, sporazumno z vlado določi in reši ne- bistvene izpremembe dotičnih postav- nih načrtov v duhu dotične postav. Predlagatelj se sklicuje glede na svoj dodatni predlog na slično prakso dru- gih deželnih zborov in naglašja, da se gre zgolj za stilistične izpremembe.

Za besedo se na glavarjev poziv nihče ne priglasi. Pred glasovanjem pravi dr. Triller, da želi, naj se glasuje ločeno o postavi in o dr. Lampetovem dodatnem predlogu. Glavar ustreže dr. Trillerjevi želji. Pri glasovanju obve- ljata oba dr. Lampetova predloga.

Začasni proračun.

(Poroča deželni odbornik dr. Evgen Lampe.)

Na predlog poslanca dr. Šusteršiča se sklene, da se reši začasni proračun brez odsekov.

Poročevalec dr. E. Lampe izvaja, da deželni odbor ne predlaga nikakega zvišanja doklad. Predlaga sledeče be- sedilo:

»I. V pokritje primanjkljajev pri deželnem zakladu naj se pobirajo od 1. januarja 1910 do onega časa, ko se deželnega zaklada proračun za leto 1910 definitivno ustanovi, sledeče de- želne priklade:

1. 40 % doklada na vžitnino od vi- na, vinskega in sadnega mošta ter od mesa;

2. samostojna deželna naklada od porabljenega piva po 2 K od hekto- litra;

3. 40 % doklada na vse direktne davke, izvzemši osebni dohodninski davek krošnjarjev.

II. Deželnemu odboru se naroča, da pridobi sklepu pod I. Najvišje odobrenje.

Iz predloga se razvidi, da ostane- mo pri dosedanjih dokladah. Četudi izkazuje deželni proračun za l. 1910. precejšen primanjkljaj, nočemo zvišati bremen. Čakati moramo na uspeh sani- ranja deželnih financ po državi.

K besedi se nihče ne oglasi. Zbor- nica odobri po poročevalcu dež. odbor- niku dr. Lampetu predlagani začasni proračun.

Proračun za leto 1910.

se nakaže finančnemu odseku, nakar odredi glavar

tajno sejo.

V tajni seji je bil imenovan za stavbnega svetnika strokovnjak v vod- nih zgradbah g. Geilhofer. Dovolil se

je tudi nekemu deželnemu uslužbencu predujem.

Dr. Triller.

Deželni glavar dvorni svetnik pl. Šuklje podeli besedo za utemeljevanje nujnega predloga poslancu Hladniku. Dr. Triller: Prosim, gospod glavar, prej se je sklenilo, da sme deželni odbor stilistično izpreminjati postav. Ali se je ugotovilo število glasov? Šlo se je za postavodajo. Obe manjšinski stranki sta glasovali proti. Glavar dvorni svet- nik pl. Šuklje: Proglasil sem, da je bil dodatni dr. Lampetov predlog sprejet z večino glasov. O že sprejetem pred- logu ni dopustna razprava. Dr. Triller: To je nasilstvo.

Glavar: Na dnevnem redu je nujni predlog poslanca Hladnika; prosim, naj ga utemelji.

Proti napovedanemu novemu vinskemu davku.

(Poroča poslanec Hladnik.)

Poslanec Hladnik utemeljuje nuj- ni predlog, ki so ga vložili poslanci vinorodnih naših krajev. — Predlog slove:

Deželni zbor skleni:

1. Deželni zbor vojvodine Kranjske protestuje najodločneje zoper namera- vano razširjenje konsumnega davka na vino.

2. Predsedstvu deželnega zbora se naroča, da ta sklep nemudoma nazna- ni ministrskemu predsedniku, finan- čnemu in poljedelskemu ministrstvu.

V formalnem oziru predlagamo, da se prizna nujnost temu predlogu v smislu § 22. poslovnika.

Po vinorodnih krajih je prebival- stvo zadnje čase precej razburjeno. Finančni minister se je namreč spom- nil tudi vinogradnikov. Vpeljati hoče splošen davek na vinski konzum. Vin- ski davek se že plačuje dolgo časa, a plačujejo ga le tisti, ki prodajajo vino na drobno. Trgovci, ki bo vino kupil, bo izkusil preveliki novi davek na vino- gradnika, že tako nizke vinske cene bi še bolj padle. A tudi v drugem oziru bi povzročil novi davek veliko moralno škodo. Delavcem daje gospodar vino pri predjužniku in pri mali južini. Ko bi se napravil novi davek na vino, bi gotovo segli gospodarji rajši po žganju. Po svojih izkušnjah kot abstinent znam, da neprimerno veliko bolj ka- kor vino škoduje žganjepitje. Po no- vem davku bi bila naša dežela kot žga- njarska še bolj razpita, kakor je že.

Najrevnejši kmetovalci so vino- gradniki. Vinogradništvo naloži kmetu toliko stroškov kakor noben drug polj- ski pridelek. Vinogradniki osredoto- čimo vse svoje mislo v vinograd, zato se zanemari drugo poljedelstvo, sadje- reja, živinoreja.

Davek na pivo je finančni minister opustil, ker se je ustrašil bogatih pivov- varnarjev. Če se je ustrašil finančni minister ugovorov združenih pivovar- niških denarnih mogotcev, zakaj se ne ozira tudi na najzapuščenejše, uboge viničarje. (Živahno pritrdjevanje.)

Hladnikovemu predlogu se prizna nujnost in se odkaže upravnemu od- seku.

Veselo Novo leto.

Deželni glavar dvorni svetnik pl. Šuklje:

Ne nameravam to leto več sklicati javne seje. Prvo javno sejo nameravam

sklicati po sv. Treh králjih. Naznanilo se mi je, da ima sejo finančni odsek 3. januarja 1910., ob 3. popoldne, ustav- ni odsek pa 4. januarja, ob 10. dopol- dne. Ni ugovora. Zaključujem sejo in voščim iz celega srca prav veselo Novo leto.

Seja je zaključena.

Proti nečuvnemu postopanju vladnih graških nadzorovalnih organih proti našim kmetom.

C. kr. preizkuševališče za živila v Gradcu nadzoruje tudi Kranjsko de- želo. Gospoda je nadzirala tudi mleko, ki so ga prinesli kmetje v Škofjo Loko, Šmarje in Grosuplje. Nadzorniki po sodbi naših domačih izvedencev prav- nič ne poznajo našega mleka in so ovadili veliko kmetov sodiščem, ki so naložila grozne kazni prizadetim kme- tom. Pri eni mlekarni morajo kmetje plačati 8000 do 10.000 kron kazni. Klub kranjskih deželnih poslancev S. L. S. je sklenil, da v tej zadevi najodločneje nastopi proti nečuvnemu postopanju graških nadzorovalnih organov.

Deželni proračun.

Deželni proračun za leto 1910. se je brez razprave odkazal odseku. S pra- računom se bomo seveda še obširno pečali. Danes se omejimo zgolj na ne- katere glavne številke.

Skupne potrebščine za leto 1910. se izkazujejo s 4.849.128 kronami, skupno pokritje brez doklad k davkom in brez naklade na pivo pa 1.420.176 K. Primanjkljaj znaša torej 3.428.952 kron.

Po 40 % deželni dokladi na pivo, 40 % na državno užitnino in po samo- stojni deželni nakladi na pivo se zniža končni primanjkljaj na 1.237.031 kron. Ob tej številki pripomnimo, da ni de- žeje v Avstriji, ki bi ne izkazovala pri- manjkljaja. Kranjska dežela ima v primeri z drugimi deželami majhen primanjkljaj. Proračun, točen, natan- čen, se pa more še-le napraviti, ko iz- vede država že davno obljubljeno sa- nacijo deželnih financ. Ker je država zavrgla vse izdatne davčne vi- re, dežele ne morejo dobiti potrebnih dohodkov. Navesti hočemo nekatere podrobne številke o gospodarstvu kranjske de- žeje.

Potrebščina.

Proračuna se za leto 1910: za de- žejno zastopstvo in splošno deželno upravo 375.753 K; za pokojnine itd. 46.866 K; za javno varnost 130.589 K; za vojaštvo 15.700 K; za zdravstvo in dobrodelstvo 1.145.668 K; za pouk, umetnost in znanost ter omiko 1.774.012 K; za deželno kulturo 377.968 kron; za trgovino in obrt 105.694 K; za oblačila 243.887 K; za dolgove 520.441 K; za deželno premoženje 11.450 kron; za razne stroške 51.100 K; za ka- pitalizacijo v posebne namene 50.000 K. Skupaj 4.849.128 K, za 419.533 več ka- kor lani.

Pokritje

pa znaša za leto 1910:

Lastni dohodki 340.176 K; deželni zakup državne užitnine 50.000 K; dr- žavni prispevek iz državnih osebnih davkov 110.000 K; državni prispevek iz državnega davka na žganje 920.000 K. Skupaj 1.420.176 K.

Iz deželnih doklad in naklad na pivo dobi leta 1910 deželna uprava:

40% deželna doklada na državne neposredne davke 1.501.920 K; 40% de- želna doklada na državno užitnino 450.000 K; samostojna deželna naklada na pivo 240.000 K. Skupaj 2.191.920 K.

Proračun je seveda zelo elastična stvar. Lahko se naračuna velik deficit, če se vzamejo v poštev razne zelo po- trebne a drage naprave, n. pr. razširje- nje bolnice, hiralnica, blaznica itd. Se- veda, če se postavi dežela na stališče, da takih naprav ne izvrši in da zaveže mošnjo raznim ljudskim potrebam, po- tem se tudi deficit v deželnem prora- čunu izpremeni v računski prebitok v računskem zaključku, kakor se je zgo- dilo lani. Za leto 1909. je izkazoval pra- račun en milijon kron primanjkljaja, v letnem obračunu za leto 1908. je pa bilo 9000 K prebitka. S tem je dokazal deželni odbor, da zna jako varčno go- spodariti. Želeti je pa, da se deželni zbor ne postavi samo na stališče varč- nosti, ampak na stališče ljudskih po- treb.

K ŽELEZNIŠKI NESREČI NA ČEŠKEM.

Korespondenca Herzog objavlja nadaljne podrobnosti o katastrofi pri Uferskem. Železniški ravnatelj dvorni svetnik Trnka, ki je vodil komisijski ogled, je izjavil, da je krivda asistenta Zeissa dognana. Slednji je s početka trdil, da je signaliziral na »Stoj«, s čer- mer je priznal, da je vedel za tovrni vlak, ki je stal na postaji, a naprava za signaliziranje je bila popolnoma v re- du in je izključeno, da bi tu bil vzrok osodepolnemu krivemu znamenju. — Zeiss je pa sedaj tudi popolnoma pri- znal svojo krivdo, izgovarja se le, da je popolnoma pozabil na tovrni vlak. Tudi je takoj, ko je opazil svojo pomo- to, hitel brzovlaku nasproti in dajal znamenja z roko, a je bilo že prepozno. Po katastrofi se je vedel kakor blazen in potem zbežal. Ako in v koliko zade- ne krivda ostalo službujoče osebje, ki bi bilo Zeissovo pomoč lahko opazilo, bo pokazala preiskava. — Od druge strani se velik del krivde pripisuje vla- kovodji tovrnega vlaka št. 351.

Zeissa so na posredovanje ravna- telja Trnke izpustili na svobodo, da se je podal k svoji rodbini v Ufersko, pro- ti obljubi seveda, da se od tam nika- mor ne oddalji. Zeiss je preстал letoš- njo pomlad hudo živčno bolezen in je na nasvet železniškega zdravnika pro- sil, da se ga prestavi iz prometne služ- be, kar se mu pa ni dovolilo.

Nekaj hipov po katastrofi je na mesto katastrofe prihitel duhovnik, ki je ponesrečencem delil zadnja tolažila vere.

Nesteto radovednežev prihaja od blizo in daleč v Ufersko; tudi kinema- tografi so v delu.

Nesreča pri Uferskem je največja izza zadnjih 40 let. Dne 10. novembra 1868 je na progi severne zapadne že- leznice trčil tovrni vlak z osebnim, v katerem so se vozili vojaki. Pri tej pri- liki je izgubilo življenje 33 moč, 43 je bilo težko in 14 lahko ranjenih.

× × ×

Praška trgovska in obrtna zborni- ca je v svoji včerajšnji seji izrazila svojcem mrtvih žrtev svoje sožalje.

AVSTRO-OGRSKA.

Novi gosposkozbornični člani.

Za gosposkozbornične člane so imenovani in sicer:

»Sebičje samo te peha od mene!« (str. 108), ali če slišijo strašno obsodbo, kakor:

»Kaj ne, kadar obnosi se obleka, obrne se na drugo stran lahko!«

Tudi Nikolaj pravi Kacijanarju, ko mu ta očita njegovo nekdanjo zvezo s Turki, ki jo sedaj sam predbaciva Kacijanarju:

»Bili so takrat drugi časi!« (107.)

Tako je drugi postranski motiv Kacijanarjevega padca Nikolaj, ta črna duša!

Tretji paralelni motiv padajočega dejanja ali protiigre je Katarina. V ko- liko posega v razvoj Nikolajevega rav- nanja, sem že omenil. Dostaviti imam le še, da izrablja hlapčevsko ljubezen Hozjiča izvrstno za svoje namere. Ta pointa Medveda je uprav klasična po- teza z dveh vidikov. Prvič osvetljuje Katarinin značaj, ki baranta z ljubez- nijo sluge, samo če ji koristi, drugič je ta epizoda uprav klasična ilustracija diplomatskih »zvez«.

Slednjič ima protiigra glavnega dejanja zadnji in četrti motiv Kacija- narjevega padca v osebi Dahija. Niko- laj postavi Dahija za ogleduha pri Ka- cijanarju. O vsem mu mora točno in zanesljivo poročati, zato da ne izda Dahijega falzificirana pisma. Tako iz- rablja Nikolaj grehe vsakogar za svojo

korist. Tragična ironija pa tiči v tem, da si izbere Kacijanar tudi ravno Da- hija za svojega zaupnika. In tu je ušla Medvedu ena nit iz roke, ki bi jo lahko klasično uporabil v veliko korist tra- gedijske. Sceni III/9 (Dahi, Nikolaj) in V/4 (Dahi, Kacijanar) bi lahko Medved ostreje pointiral in jih uporabil za re- tardajoči moment zadnje napetosti! — Dahi ni bil nikdar Kacijanarjev so- vražnik. Samo želja, da reši samega sebe, ga tira Nikolaju v roke. In ko stoji potr in uničen pred Kacijanar- jem, tedaj naj bi mu vse priznal in opozoril Kacijanarja na pretečo nevar- nost odkrito in pogumno. S tem bi po- stal prvič Dahi velesimpatičen, drugič bi bil Kacijanar tik pred katastrofo opozorjen na pretečo nevarnost in tretjič bi tehnika drame silno pridobi- la, ker Kacijanarjevega padca itak nič ne zabrani več.

To hibo bo Medved v drugem iz- danju Kacijanarja tudi gotovo po- pravil.

Sedaj smo videli vse vzroke Kaci- janarjevega padca! Kacijanarja same- ga kot človeka, kot nositelja jugoslo- vanske ideje in v odnošajih do drugih! Ali se smemo po tem vsem še čuditi, da Kacijanar v boju s toliko nasprot- niki ne more biti povsem simpatičen?! Ali je po vsem tem njegova zveza s

Turki tak greh; konsekvntno nadalje- vanje že enkrat započete veleizdaje tako hudodelstvo? Kacijanar je hotel pač rešiti svoje življenje, in še črv rad živi; in moč, ki je častihlepen, bi umrl rad v moški dobi! Posebno, če je pre- pričan da se mu godi krivica! Zakaj je postal Kacijanar veleizdajnik? Ker je bil preteriran in šlik protežiran; in za- kaj zaveznik Turkov, ker je hotel ži- veti. Meni se zde ti motivi povsem za- dovoljivi!

Milieu tedanje dobe je Medved iz- vrstno orisal. Kot »Wallensteinov ta- bor« so scene na str. 46—53. Uskoki, banovci, martalezi nastopajo, pristni otroci tedanjih časov, pijo in pojo. — Pesem vojakov (46, 47) se mi zdi vele- karakteristična za tedanje dobo! Ne- kaka posurovelost dominira v celem tedanjem stoletju. Kako klasično jo je obdelal Medved! Še celo takih minuci- joznih detajlov pisatelj ni pozabil, kot je ta, da pripoisti vojaki pravijo Kaci- janarju K o c i a n (47). Pripoisti ljudje govore v prozi, boljši krogi se poslužu- jejo verzov. Ravno to mešanje vezane in nevezane besede se je Medvedu kaj izborna posrečilo.

Tehniko je v Kacijanarju pesnik dovel na vrhunec. Doslej so mu vedno opravičeno očitali da ne pozna odra in njegovih

ta očitek. Scene so kratke in jedrnate. Oglejte si 7., 8. in 9. prizor IV. dejanja (Sholasta — Katarina — Zrinski)! Ni li to kabineta slika rafinirane tehnike. Vsi konci dejanj učinkujejo. Sicer so konci I., II., III. dejanja enolični, po- vsod prinese kdo novico, vendar so krepki in učinkujoči. A konec IV. de- janja je naravnost pretresljiv. To dramo je pisal literat, ne pa teatralik!

Ekonomija dejanja je klasična. Prizore je zgrnil Medved v celoto brez sile, in enota kraja — kar ni bilo igra- ča — je izvedena konsekvntno in ne- prisiljeno! — Prvo dejanje ima 12 pri- zorov, drugo 16, tretje 18, četrto 13 in peto 15.

Medvedov slog hvaliti se mi zdi nepotrebno. On je naš stilistični klasik. Ti jambi so zlato! Koliko misli zveni v teh verzih, cela filozofija je v njih in neizčrpno dno velikega misleca so Me- dvedove besede. Naj jih nekaj nave- dem:

Kdor ni odločen, on od nas je lo- čen. (13.)

A dosti ni, če kličemo samo, — v dejanjih se pokaže pravi mož. (17.)

Odgovor kratek na vprašanje krat- ko. (28.)

Pustimo jih, da nas puste. (49.)

Naredil je korak, naprej zdaj mo- ra. (42.)

A. Dedni člani: 1. Komornik princ Božidar Hohenlohe Langenburg; 2. tajni svetnik in komornik gen. major v p. grof Hugo Kalnoky; 3. komornik, dež. posl. grof Alfons pl. Mensdorf Pouilly; 4. komornik, dež. posl. grof Gotthard Trapp; 5. komornik, ritmajster grof Otokar pl. Westphalen - Fürstenberg; 6. tajni svetnik grof Karol Zieroten. — B. Za dosmrtni člani: 1. grof Franc Colloredo-Mansfeld; 2. profesor češkega vseučilišča v Pragi dvorni svetnik dr. Jaroslav Goll; 3. komornik dež. poslanec Adam grof Goluchowski; 4. vseučiliški prof. v Pragi dvorni svetnik dr. Jan Horbaczewski; 5. dež. poslanec Henrik Janotta; 6. tajni svetnik dr. W. pl. Korytowski; 7. legacijski svetnik Maks baron Kübeck; 8. vseuč. profesor dr. Adolf Lieben; 9. veleindustrijec Teodor baron Liebig; 10. dež. odbornik dr. Leopold Fink; 11. tajni svetnik Henrik grof Lützow; 12. veleposestnik Hugon pl. Nooti; 13. tajni svetnik Anton grof Pace; 14. dež. posl. opat Bruno Jožef Pammer; 15. dež. posl. baron Oskar Parish pl. Senftenberg; 16. sekčni načelnik dr. Herman Pfaff; 17. dunajski vseučiliški profesor dr. Evgen pl. Philippovich; 18. veleindustrijec Aleksander Richter; 19. Adolf vitez pl. Schenk; 20. tajni svetnik dr. Franč. Stibral; 21. tajni svetnik general kavalrije grof Aleksander Üxküll-Gyllenband; 22. vseuč. profesor dvorni svetnik dr. Oton Willmann; 23. vseuč. profesor dvorni svetnik dr. Tadej Wojciechowski; 24. pisatelj Otokar Zeithammer.

Gospodarska zbornica

je včeraj odobrila več zakonskih načrtov. Zanimivo je bilo, ker je gospodarska zbornica odobrila sklep poslanske zbornice o zatvoritvi trgovin, dasi je predlagala komisija izpremembo.

O železniški nesreči pri Uhrskem je interperiral gosposkozbornišni član Eppinger. Železniški minister Wrba je takoj odgovoril, opisal nesrečo in kaj jo je povzročilo. Železniška uprava bo storila vse, da se take nesreče ne obnove.

Ogrska kriza.

K cesarju je pozvan v avdienco Justh. Sodijo, da se kriza reši. Ogrska zbornica je imela včeraj sejo, v kateri so zasedanje odgodili, dokler se ne reši kriza.

Trgovinsko-pogodbena pogajanja s Srbijo se kmalu končajo in se sprejme trgovinska pogodba med Avstrijo in Srbijo.

Dnevne novice.

+ **1063 novih naročnikov** so pridobili soc. demokratični zaupniki v šestih okrajih Gradca ter v Göstingu, Puntigamu, Andritzu in Eggenbergu za strankini dnevnik »Arbeiterwille« v enem samem takozvanem »rdečem tednu«. Somišljeniki, to se imenuje strankarska požrtvovalnost in navdušenost! Posnemajte! **Teden ob Novem letu bodi posvečen »Slovencu« bodi naš bel tedni!**

+ **Izjava občinskega odbora v št. Jerneju na Dolenjskem.** Na predlog Janeza Rebselj, občinskega svetovalca, je občinski odbor v svoji seji 19. grudnia 1909 soglasno z 21 navzočimi občinskimi svetovalci in odborniki protestiral z ogorčenjem proti grdi in nesramni gonji in umazanemu sramotenju našega prevzvišenega knezoškofa po liberalnih časopisih ter izrekel popolno

Domovini treba mož, — ki radi v zadnjih vrstah se bore, — če v prvih vrstah lahko drugi več — store za domovino. (89.)

Ne morem s tabo, ali s tabo čukim. (90.)

Ker ljubim brata, cenim tudi Vas. (96.)

On, veliki nekdanji graničar, — postane v kratkem grozen janičar. (103.)

Tako sem rekel, in tako storim. (106.)

Jaz z vama vred trpim, kako trpim — to ve na nebu Bog in nihče drugi. (111.)

Do vencev pot se vije skozi trnje. (112.)

Dokler velikih mož utriplje žila, — dotlej ni strah pred njimi nikdar prazen. (119.)

Iz kremenov se krešejo le iskre. (122.)

Nesloga je kopala grob Slovenom. — odkar za svoj obstanek se bore. (122.)

Vprašanju jasnem, odgovor jasen. (126.)

Ali pa kaj porečete k verzom: V ljubezni prvih dneh — sladak šepet, v nadaljnjih dneh prisega in obet, za tem premislek hladen in račun in kes in molk ohlapnih srčnih strun.

udanost, zaupanje in spoštovanje prevzvišenemu in da mu bo vedno hvaležen za njegovo pregorečo apostolsko delovanje med slovenskim ljudstvom. Hrast se omaja, a zvestoba slovenskega ljudstva do svojega ljubljenega nadpastirja in katoliške cerkve se ne da odtujiti. Živel škof Anton Bonaventura Jeglič!

+ **»Popotnik«** je baje pedagoški in znanstven list. V svoji zadnji številki pa piše o Ferreru in ga kuje v deveta nebesa. Njegove zločinske šole, kjer se je učilo moriti kralje in pobijati redovnice, imenuje višek »prosvete« in »duševne svobode«, o Španski pa se ta čeden znanstven list laže, da pride na vsakih 80 prebivalcev en duhovnik. Takšna je pisava lista, ki hoče biti znanstven, pa proslavlja navadnega lopova. List je last »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« in se bo gotovo usiljeval našim šolskim oblastem in šolskim zastopom po deželi ter morebiti celo duhovščini in našim laikom! Toliko v pojasnilo.

+ **Osebnosti.** Stalni pokoj je dovoljen č. g. Antonu More, župniku v Bukovšici; za župnega upravitelja ravnotam je imenovan č. g. Albin Ilovski. — Nemški viteški red je imenoval za župna vikarja č. PP. Stanislava Dostal v Semiču in Rajmunda Kubinek v Črnomlju. — Za dekana semiške dekanije je imenovan preč. g. prošt metliški Fr. Dovgan. — Č. g. Alojzij Jerič, kaplan v Starem trgu pri Kočevju, je imenovan za soupravitelja župnije Vrh pri Vinici.

+ **Začenjajo iz nova.** Tržaško namestništvo je vzelo na znanje pravila »Tržaškega gimnastičnega društva«, ki so jih predložili v oblastveno odobrenje posl. dr. G. Pitacco, dr. A. Hortis in odvetnik I. Brocchi. Italijanske novine javljajo, da se bo novo društvo konstituiralo že dne 2. bodočega januarja. Ne verjamemo, da novo društvo izvoli svojim predsednikom dra. Mraka, ki je za marsikatero italijansko stvar v Trstu resnični — mrak.

+ **Dr. Lueger o Hrvatih.** »Agramer Tagblatt« priobčuje nek pogovor z dunajskim županom glede na Friedjungov proces. Dr. Lueger je izjavil, da ne veruje vsega, kar so pričeli izpovedale, nekaj bo pa že resničnega. Gotovo pa je, da Hrvati niso zapleteni v to zadevo. Hrvati so res zvesto ljudstvo svojemu kralju. To je Luegerjevo neomajno prepričanje. Ko se ga je opozorilo, da trpi avstroljubna politika na Hrvaškem vsled tega v zadnjih letih, ker se dunajski krogi niso nič brigali za hrvaške razmere, je dejal: Dunajski proces je dokazal, da k kakemu sumničanju Hrvatov ni povoda. Na vprašanje, kaj naj pričakujejo Hrvati od Dunaja, je odgovoril dr. Lueger, da od dunajskega dvora zelo veliko. Treba je imeti samo potrpljenje. Hrvaško vprašanje se bo rešilo takrat, ko se bo razjasnil zapleteni položaj na Ogrskem. Ako bodo na Dunaju ostali v boju z Mažari, potem bodo prišli za Hrvate lepi dnevi. Koncem govora se je tudi izjavil o trializmu in dejal, da je združitev slovanskih dežel v Avstro - Ogrski samo ideal in rešitev tega problema je še v negotovi bodočnosti. Hrvati naj vztrajajo, na Dunaju se jih ne bo pozabilo.

+ **Vsenemški strahovi.** »Alldeutsches Tagblatt« napravlja svojim bralcem kurjo polt s strašno povestjo o rimsko-slovanski politiki, ki je z spremembo poslovnika zavládala v Avstri-

(61.); ali ne zvane kot večna resnica, ali ne tiče v teh štirih vrsticah celi foliant mislecev. Kdo je pri nas še kdaj govoril tako resnično, tako jedrnat, tako resno!?

Tako smo pregledali celo delo! Zakaj je d' Annunzije »Nave« tako reisiral? Ker je simbol svojega naroda; zakaj Nemci hvalijo brezmejno Wagnerjeve germanske cikle? Ker je Wagner s tem vzbudil s starimi snovmi sodobno nacionalno nemško čustvo. — In zakaj je Medvedov »Kacijanar« delo, ki ga bomo cenili povsem prav šele tedaj, ko bo v Avstriji vpeljan trialistični sistem? Zato, ker je Medved v svoje delo prvi upeljal jugoslovansko idejo, in če nam je orisal njen padec s padcem njenega glavnega nositelja Kacijanarja, je s tem podal kos naše kulturne zgodovine, ki jo bomo pojmlili šele tedaj, ko jo bomo dosegli. Podal nam je kremenito sliko iz prve dobe naše narodne zavesti, podal naroda kri in njega meso, njega samega v vlti formi in klasičnem jeziku! Zato je njegov Kacijanar delo, ki ga smatram za najboljši produkt na polju naše klasične drame! — Trud petnajstih let je rodil sad, ki je Medvedu v čast, nam v ponos!

ji. Z bridko ironijo vprašuje v uvodnem članku: »In Berolin — kaj pravi na to Berolin?« Saj sprememba avstrijskega poslovnika ne pomenja drugega ko spremembo sistema, to se pravi, odslej se bo avstrijska zunanja politika vodila na podlagi notranje in ne obratno ko doslej. Grof Berchtold že spravlja svoje stvari za odhod iz Peterburga, kajti drug kurs — drug mož; in baron Aehrenthal se skuša elastično prilagoditi novemu položaju in nanj privaditi tudi Dunajčane. Da: 18. decembra je bilo osamljenje in obkroženje Nemčije dovršeno! Kaj poreče nato Berolin? — Tako toži in vprašuje vsenemško glasilo in mi — mu res ne moremo pomagati!

— **Kamnik.** Na sv. Štefana dan je priredilo društvo »Kamnik« v svojem domu božični oratorij s petjem in živimi podobami. Med živimi podobami stali bili najlepši »Rojstvo« in »Pastirski pri jaslicah«, zlasti pastirski so nam jako ugajali. Pa tudi druge podobe so bile lepe in pevski zbor pod vodstvom gosp. Heybala je prav dobro izvršil svojo nalogo. Sedaj pripravlja društvo »Kamnik« romantiško igro »Strahomir«, ki jo misli predstavljati na Sv. Treh Kraljev dan. V nedeljo, dne 2. januarja bo pa imelo svoj občni zbor.

— **Vabilo k zabavnemu večeru,** katerega priredi Marijanska kongregacija v Novem mestu v dvorani »Rokodelskega doma« dne 1. in 2. januarja 1910. — Vspored: I. Petje. 1. T. Košat: Ob vrbskem jezeru. Idila. (Ženski zbor s spremljavo glasovirja.) 2. J. B.: Moderna dama. Šaljivi dvospev. — II. »Na krivih potih«. Igra v petih dejanjih. Priredil Fr. S. — III. »Ne Sliši«. Burka v enem dejanju. — Dvorana in blagajna se odpre ob 6. uri zvečer, začetek točno ob polu 7. uri. — Cene prostora: Sedeži v 1.—2. vrsti po 1 K 20 v., v 3.—8. vrsti po 1 K, v 9.—10. vrsti po 80 vin.; stojišča 40 vin. — Sedeži se prodajajo v petek, 31. t. m. v prodajalni J. Krajec nasl. in pri blagajni 1. in 2. januarja zvečer.

— **Za Silvestrov dan,** ki pade letos na petek je premlilostni gospod knezoškof vsled pooblaščenja sv. rimske stolice dovolil, da smejo verniki ljubljanske škofije ta dan uživati mesne jedi.

— **Župnika Kramarčiča** so našli v Kolpi pri Žunicih.

— **Sv. Ivan pri Trstu.** V nedeljo na praznik sv. Štefana, priredil je naš Orel, telovadni odsek slov. kršč. soc. izobraževalnega društva veselico, ki je v vsakem oziru izpadla nad vse pričakovanje. Tamburaši, pevci in igralci želi so mnogo v resnici zaslužene pohvale. Ker je bila dvorana nabito polna, bode gotovo tudi materialni uspeh ugoden, kar želimo tembolj, ker je čisti dobiček namenjen za nakup telovadnega orodja. — Orla pa prosimo, naj nas še večkrat razvesli s tako lepimi veselici. Na zdar!

— **Nočni naskok na hišo v Spodnji Šiški.** Dne 26. t. m. so se v gostilni Vizjanove hiše na Koroški cesti v Spodnji Šiški, sprli delavci. Nekdo je enemu gostu spodenel stol in gotovo bi bilo že v gostilni prišlo do pretepe, da se ni posrečilo po energičnem postopanju, dotičnega krčmarja spraviti nemirneže na cesto in vrata zakleniti. Zdajci je pa jelo leteti za pest debelo kamenje v okna prvega nadstropja kjer so ležali zakonska Vizjan v eni, in njih otrok v drugi sobi. Vsi ti so se nahajali v smrtni nevarnosti, kajti nabrali so po sobah 15 takih kamnov, eden je ležal dobro ped oddaljen od otrokove postelje. Tega naskoka so se udeležile tudi ženske, katere so se nahajale v pijani družbi. Orožnikom se je posrečilo do sedaj enega teh junakov zaslediti in ga oddati sodišču, gotovo sledijo kmalu tudi drugi storilci da prejmo zaslužen kaznen.

— **Čudno šalo na južni železnici** si je dovolil nekdo 26. t. m. zvečer med postajama Zalog in Laze. Signaliziral je, naj se vsi vlaki ustavijo, kot da bi se zgodila kaka nesreča. Železniški uradniki so bili tako prisiljeni, da so morali vlake ustaviti. Bilo ni ničesar, a vlaki so imeli precejšnjo zamudo. Bržkone je storil to kdo namenoma, da je pokazal, kako lahko se naredi nesreča, ker je uprava južne železnice odpravila večinoma vse čuvaje iz čuvajnic. Kdor pa je hotel ostati še v čuvajnici, mora opravljati službo ogledovalca proge in narediti vsak dan 4 do 6 ur hoje, kar pač vsakega jezi, zlasti ob slabem vremenu.

— **Stekel pes ogrizel devet oseb.** Iz Gradiške poročajo, da je neki stekel pes ogrizel v Romansu in Vileosu devet oseb. Doslej niso mogli še ubiti psa.

— **Umrl** je v Tomaju g. Anton Černe, posestnik in bivši župan.

— **Korni poveljnik Potiorek** je imenovan za imejitelja praškega pešpolka št. 102.

— **Reški guverner izgubil v igri velikansko vsoto.** »Zeit« prinaša vest, da je reški guverner Aleksander Nako izgubil v guvernerski palači na Reki pri igri znatno vsoto denarja. Z njim so igrali predsednik navtičnega urada Pancera in Berzewicz, zet mejnega grofa Pallavicinija. Pri tem je kibicirala neka dama iz Pariza, ki je dospela z Berzewiczem Vsota, ki jo je Nako izgubil, znaša poldrug milijon kron.

— **Imenovanja pri južni železnici.** Imenovani so za revidente: gg. Tomec Vladimir, Ljubljana; Pregelj Alojz, Trst; Jernejec Peter, Ljubljana; Kofler Hugon, Zalog; Suhadobnik Ivan, Beljak; Stepančič Fran, Beljak; Stefančič Fr., Postojna; Šiška Anton, Ljubljana; Tancig Egon, Opatija; Medič F., Nabrežina; Košmerl Ivan, Borovnica; Walland Josip, Ljubljana; Valenta Vl., Trst. — Za asistente: gg. Stergar Stanislav, Sežana; Segula Rudolf, Litija; Ilesič Jurij, Trnovo-Bistrica; Sobotka Fran, Sežana; Černe Josip, Zagorje; Vtičar Anton, Postojna; Pustoslemšek Fran, Litija; Kapral Fran, St. Peter.

— **Obsojen časninar.** V Osijeku je bil obsojen uradnik socialnodemokratskega lista »Volksrecht«, S. Henč, na dva meseca ječe, ker je v nekem članku napadel vodstvo deželne bolnišnice. Prizivno sodišče je obsodbo potrdilo in bo moral urednik po novem letu nastopiti kazen.

— **Prijeti morilec.** Iz Zagreba poročajo: V noči od 25. na 26. t. m. je v Trstu 52letni Mosmondo hotel zlorabil delavko Rozalijo Skalcet. Ker se je Skalcetova branila, je Mosmondo nanjo dvakrat ustrelil s revolverjem in jo smrtno nevarno ranil. Mosmondo ji je nato vzel hranilnično knjižico, razne vrednosti in je potem pobegnil. Včeraj pa so v Zagrebu aretirali Mosmonda, ko je hotel pri zagrebški komercialni banki dvigniti denar s hranilno knjižico Skalcetove. Imel je pri sebi nabasan revolver, denarja in več dragih kamnov. Mosmondo je že priznal. Še tekom včerajšnjega dne so ga izročili tržaškemu kazenskemu sodišču.

— **Iz naše vojne luke.** Iz Pulja poročajo: Vojna mornarica je pod jako ugodnimi pogoji kupila od neke družbe v Reki ladjo »Etelka«. Ta ladja bo služila za prevažanje petroleja in nafte za podmorske čolne. — V nekem puljskem hotelu si je hotel v vdihanem plinu potnik Zanier iz Dignana končati življenje. Zapazili so njegovo nakano še pravočasno in oddali nesrečneža v deželno bolnico. Vzrok neznan.

— **Preziranje Najsvetejšega.** Dne 8. novembra t. l., okoli 10. ure dopoldne je šel župnik iz Škofje Loke prevzeti nekega bolnika. Na glavnem trgu so ljudje na obeh straneh klečali. Pri Papatovi trgovini prišel je pa nasproti 20 let stari Karol Tomšič, pivovarniški pomočnik v Škofji Loki. Imel je klobuk na glavi in tudi pokleknil ni maral. Na župnikov opomin, naj se odkrije, je Tomšič z glavo odmajal, nekaj zamrmral in šel naprej. Navzoči ljudje so bili razburjeni in razjarjeni nad tem početjem. Te dni je stal Tomšič radi tega pred sodiščem. Obdolženec se je izgovarjal, da je bil v svojem poslu tako zamišljen, da zvončka niti niti ni slišal. Sodišče ga je obsodilo na osem dni zapora, poostrenega s postom.

— **Otok utonil.** Terezija Nagode, bajtarica v Blatni Brezovici, je sprejela sedaj tri leta starega fantička Janeza Jeraja v oskrbo. Deček je bil čvrst in dobro razvit. Terezija Nagode je pustila dečka brez vsakega varstva okoli skakati. Dne 26. oktobra t. l. je šel fantek sam k sosedu Janezu Plešku, nazaj grede se je pa pri vsakem vodnjaku igral in ker je ograja primeroma nizka, se je prekopicnil v meter globoko vodo ter utonil. Lahkomišljena varuhinja je bila na tridnevni zapor obsojena.

— **Iz ljudskošolske službe.** Na mestu vsled bolezni na dopustu se nahajajočega učitelja Karola Povh je nastavljen kot supletinja v Loškem potoku izprašana učiteljska kandidatinja Viktorija Svetek. Obolelo učiteljico Julijo Lackner v Travi bo nadomestil dosedanjí pomožni učitelj v Zdihovem Ivan Sumperer, kot suplent v Zdihovo pa pride izprašani učiteljski kandidat Henrik vitez pl. Turcauski.

— **Umetno obrtna-strokovna šola v Ljubljani.** Učitelj Ivan Bernot je imenovan za stalnega učitelja na tej šoli.

— **Umrl** je v Čezsoči g. Ivan Vulč, star 59 let.

— **Za ustanovitev otroške poboljševalnice** se v daljšem članku toplo zavzema sarajevski »Hrvatski Dnevnik« v svoji božični številki. Poudarja, koliko se v Bosni stori za zunanji blesk za udobnost »boljših« krogov, a kako redko so sejane ljudske šole, kako brezsrčno se pusti propadati mladino, ki mnogokrat že v otroških letih pride v uavskrižje s kazenskim zakonom. Za

3680

†

Potrtnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša ljubljenka mati, hči, soproga, gospa

Marija Mravljje roj. Garich

v ponedeljek dne 27. t. m. po kratki mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, v 32. letu, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage ranjke bode v četrtek zjutraj ob 8. uri na pokopališče v Preserje.

Sv. mase zadušnice se bodo darovale v Preserjah.

Preserje, 29. decembra 1909.

Jožef Mravljje, soprog. — Bogomil in Berta, otroka. — Alojzija Garich, mati.

Odpošljite naročnino na „Slovenca“ še pred novim letom, da olajšate delo upravnistvu in da list ob novem letu redno dobite! — Odpošljite naročnino takoj!

Špiritovi sodi

od finega špirta od 600 do 800 litrov in
vinski hrastovi sodi prav močni,
zanesljivi, se dobijo po nizki ceni pri tvrdki
M. Rosner & Co., Ljubljana
295 poleg Koslerjeve pivovarne. (1)

Služba organista in cerkvenika

se razpisuje v Tunicah pri Kamniku. Plača okoli 600 K in prosto stanovanje. Nastop lahko že s 1. februarjem 1910. Prošnje na župni urad v Tunicah. 3682

V vsem občinskem uradovanju popolnoma izurjen

občinski tajnik

išče primerne službe. Vprašanja na upravnistvo „Slovenca“. 3667 3—1

Vinotoč

Mestni trg števil. 13

(ustanovljen leta 1856) priporoča svoja

izvrstna namizna vina.

4 tesače s plankačo

potrebuje za večje delo takoj
2685 **Franc Pust,** 2—1
mestni tesarski mojster, Ljubljana.

Ura z verižico za samo kron 2.—.

Vsled nakupa velike zaloge ur, razpošilja šlezjska tovarna: 1 prekrasno pozlačeno, 36 ur idočo precizijsko-anker-uro z lepo verižico za samo K 2.—, ter 3 letnim pis-menim jamstvom. Pri nakupu 3 kosov cena K 5.50, 5 kosov K 9.—. Pošilja proti povzetju

prus.-šlezjska izvozna tvrdka
A. GELB, Krakov 340.
2561 Za neugajajoče denar nazaj. 1—1

Oglas.

Išče se za slovensko podjetje v prodajo dobro idočega predmeta

provizijskega pofovalca.

Naslov se izve v upravnistvu tega lista. 3647 3—1

Ugodna prilika!

Havličkovo platno
1 kos 15 m dolga, 82 cm široka
K 10.30

Črjuh
1 kos 15 m dolga, 82 cm široka
K 13.20

V. J. Havliček & bratr
v Podbrezovju
Pri naročbi dveh kosov, Havličkovo platno ali Črjuh, poštnina prosto.

Naročite takoj!

Slovenska tvrdka obuval „Združenih čevljarjev v Ljubljani“

Wolfova ulica 14 Wolfova ulica 14

priporoča sl. občinstvu svojo veliko zalogo za jesensko in zimsko sezono vseh vrst najmodernejših čevljev za gospode, dame in otroke, kakor tudi za turiste in telovadce ter razne čevlje za dom. Prave ruske galoše, dokolenice (gamašne) in vse v to stroko spadajoče potrebščine. Naročila po meri in popravila se okusno, točno in solidno izvršujejo v lastni delavnici. — Zahtevajte cenike.

1133

delavnici. — Zahtevajte cenike.

ANGLEŠKO SKLADIŠČE OBLEK prodaja zaradi inventure

konfekcijo za gospode in dame pod tovarniško ce o

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5

Zaloga moke Vinko Peter Majdič Kranj Jarše

v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Siški: Jernejeva ulica 231. Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani, Dunajska cesta 32.

Telefon št. 165. **KAREL MEGLIČ** Telefon št. 165. 3340 lastnik tvrdke Laurenčič & Domicelj, žitna trgovina. 3—1

2054

Slovinci, pozor!
pri nakupovanju vencev.

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo
hitro in točno.

~ Cene brez konkurence! ~

Ivan Jax in sin

Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:
Dürkopp, Styria (Puch), Waffenrad.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. Vezanje poučujemo brezplačno.

: **Adlerjevi** :
pisalni stroji.

Ceniki zastoj in franko.

Izšel je priljubljeni Legvario

Koledar za kmetovalca

s posebno izbrano in izvrstno vsebino v vseh strokah kmetijstva in gospodarstva.

Noben kmetovalec naj ne bo brez tega praktičnega koledarja, kateri mu bo povsod dober svetovalec.

Knjiga je v žepni obliki, vezana v močno usnjeno imitacijo in velja brez poštnine K 1.60, s poštnino K 1.80. 3608

Pri 10 iztisov se da jednega za nameček.

Naroča se pri

Iv. Bonaču, Ljubljana.

Znesek se naj pošlje naprej.

Kronično zaprtje,

oslabljenje črev, motenje v jetrih in žolču, v cirkulaciji krvi, v trebušnih organih kakor tudi zlato žilo, preobilost in razne ženske bolezni ozdravi gotovo in brez bolečin nova in najbolj močna grenka voda

„Moravia“

v Sokolnici pri Brnu

Dobiva se v vseh lekarnah in večjih specerijskih trgovinah.

Glavna zaloga za Kranjsko: A. Sarabon, Ljubljana

Domača elektrotehnična obrt

FR. SAX elektrotehnik

Gradlišče števil. 17

priporoča svojo elektroinstalacijsko obrt slav. občinstvu v mestu in na deželi za uvažanje vsakovrstnih signalnih in varnostnih električnih naprav, kot hišnih zvoncev, budilk, telefonov i. t. d. Upeljujem in preskušam strelkovce na njihovo odvodno zmožnost na znanstveni podlagi. Izvršujem tudi instalacijo jakih tokov za moč in luč. — Postregel bodem vestno in točno.

Pokličite me, ako je Vaš električni obrat moten!

2139 Velesposodovanjem (1)

FR. SAX, domača elektrotehnična obrt Ljubljana
Gradlišče števil. 17.

inematograf „Pathé“

Dunajska cesta 22 nasproti kavarni „Evropa“
od srede 29. do petka
31. decembra t. l.

se bode predstavljala

◆ znamenita slika ◆
Kristusovo življenje in trpljenje.

Ker bo ta slika samo tri dni na sporedu, se priporoča sl. občinstvu, da ne zamudi prilike si jo ogledati. — Vljudno se priporoča

3661 2 1 ravnateljstvo.

Elegantno meblovana soba

s popolno oskrbo in hrano se dobi v sredini mesta. Več pove uredništvo „Slovenca“. 3663 3—

Dež. lekarna pri Mariji Pomagaj

M. LEUSTEK

Ljubljana, Resljeva cesta 1

zraven cesarja Franc Jožefa jub. mostu priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno, pristno, čisto in sveže Doršovo med. ribje olje ugod. okusa, lahko prebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Tanno-chinin tinktura za lase, ki okrepuje delujočo proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K. 3499

Slovita Melusine ustna in zobna voda izborno proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K. 3499

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. Med. Cognaca, Malaga, ruma itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

Izvršuje vse
: bančne :
: posle. :

J. C. Mayer, Ljubljana, Stritarjeve ulice.
Banka in menjalnica.
Manufakturna trgovina na debelo in drobno.

: Zaloga :
vseh vrst sukna,
platna ter manu-
fakturnega blaga.
3027

Vinarska in gospodarska zadruga
v Dornbergu na Gorškem
ima na prodaj mnogo
tisoč hi najizbornejšega

VINA

med tem nekaj sladkega
a la „PROSEKAR“. - Na
željo se služi z vzorci.

ZASTOPNIKE

in trgov. potnike išče stara poznata peštan-
ska tvrdka v vseh mestih z visoko provizijo. Spo-
sobne osebe si morejo zagotoviti stalno in do-
bro bodočnost. Dopisovanje: hrvatski in srbski.
Ponudbe na: I. Rotter, Budimpešta, V., Hon-
ved u. 4. 3484 6-1

Vedno velika zaloga klobukov,
kakor tudi čepic lastnega izdelka.

Kupuje kože vseh divjačin po
najvišjih dnevnih cenah.

Se priporoča za izdelovanje kožuhov vseh vrst
kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov.

V zalogi ima vedno veliko izbero vseh vrst kožu-
hovine. Sprejemajo se popravila vseh v to stroko spa-
dajočih predmetov. Izdeluje se vse po najnižjih cenah.

J. WANER, Ljubljana,
Sv. Petra cesta šte. 21

Tri žlice

železnatega vina lekarnja
Piccolija v Ljubljani, c. in
kr. dvornega založnika,
vsebujejo množino železa,
ki jo mora zavžiti odrasli
človek vsak dan, ako nje-
gov organizem potrebuje
železa, v nasprotju z dru-
gimi izdelki, ki vsebujejo
le tako množino železa, ki
se dokazano nahaja v vsa-
kem namiznem vinu, in to-
rej nimajo nikake medic-
niške vrednosti. Polliter-
ska steklenica 2 K.

Gospodarsko društvo

Bermu, pošta Pazin, (Istra),
posreduje brezplačno pri prodaji
vina svojih udov. Cena je nizka. Vino
je bele, rdeče in črne boje; ka-
kovost izborna. (2983 1)

3664

Zahvala.

1-1

Za mnogobrojne pismene izraze sočutja povodom smrti naše preljubljene, blage dobre matere,
tašče, stare matere in tete, gospe

Marije Juvan, roj. Kašman

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem presrčno zahvalo za tolažilo in spremstvo na
poslednjem potu.

Posebno zahvalo izrekamo prečastiti domači duhovščini: čast. g. mestnemu župniku Šinkovcu
za tolažilo v zadnjih urah in vsem drugim gg. duhovnikom, kateri so od blizu in daleč prišli izkazat
zadnjo čast preblagi naši materi. Nadalje se zahvaljujemo blag. g. dr. Hubadu za vso njegovo po-
žrtvovalnost v času bolezni kakor tudi ob trenutkih njenih zadnjih izdihljejev.

Iskreno se tudi zahvaljujemo blagorodni gospej Mariji Ani Deisinger, katera je s tako prija-
teljsko udanostjo sleherni dan obiskovala našo preljubo ranjco in nam v teh težkih dneh tolažilno
ob strani stala, nadalje vsem gg. uradnikom tukajšnjih c. kr. uradov, slav. požarni brambi in njenemu
blag. gosp. načelniku Ivanu Debelaku, slav. kat. slov. izobraž. društvu, katero je pokojnico sprejelo z
društveno zastavo in preskrbelo ganljivi žalostinki pred hišo žalosti in ob odprtem grobu.

Tem potom izrekamo tudi vsem čast. tvrdkam, katere so zastopali sami blag. g. šefi, oziroma
njih zastopniki, kakor vsem darovalcem prekrasnih vencev, najpresrčnejšo zahvalo.

Končno srčna hvala vsem, ki so se udeležili v kljub slabemu vremenu pogrebne sprejeda
ali na drug način blagi pokojnici izkazali zadnjo čast. — Vsem skupaj: Bog plačaj!

Škofjaloka, dne 28. decembra 1909.

Žalujoči ostali.

Podružnice
Spljet, Celovec,
Serajevo, Trst

- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica 2

priporoča promese: na kreditne srečke à K 24.—, žreb. 3/1, gl. dob. K 300.000; srečke za uravnava Donave à K 12.—, žreb. 3/1, gl. dob.
K 140.000; ljubljanske srečke à K 8.—, žreb. 3/1, gl. dob. K 50.000; 3% zam. kred. srečke à K 8 1/2, žreb. 5/1, gl. dob. K 100.000.
Vse 4 promese skupno le 47 kron.

sprejema vloge na knjižice in na te-
koči račun, ter jih obrestuje po čistih

4 1/2 %

Podružnice
Spljet, Celovec,
Serajevo, Trst

- Rezervni zaklad -
- K 350.000. -